

SXEDIO.GA7

3.3.1953: Ο ΣΤΡΑΤΑΡΧΗΣ ΠΑΠΑΓΟΣ ΑΠΟΦΕΥΓΕΙ ΝΑ ΔΕΣΜΕΥΘΕΙ ΣΤΟ ΜΑΚΑΡΙΟ ΟΤΙ ΘΑ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙ ΣΤΗ ΝΕΑ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΟΗΕ ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Στις **27** Φεβρουαρίου **1953** ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος πήγε στην Αθήνα όπου προγραμματίζε την πρώτη του συνάντηση με τον νέο πρωθυπουργό της Ελλάδας Αλέξανδρο Παπάγο.

Υστερα από ένα πολύμηνο ταξίδι στις Ηνωμένες Πολιτείες και ένα δεκαήμερο στο Λονδίνο ο Μακάριος είχε δει και ακούσει πολλά. Κι έτσι σαν πάτησε το πόδι του στην Αθήνα ήταν ασυγκράτητος σε δηλώσεις και χαρμόσινα μηνύματα.

Είπε ότι η λύση του Κυπριακού κατά την άποψη του φαινόταν να μη είναι μακρυστά:

" Το Κυπριακόν πρόβλημα έχει προωθηθή αρκετά και η ημέρα της λύσεως αυτού, συμφώνως προς τους πόθους των κυπρίων, δεν φαίνεται να είναι μακράν".

Εκείνο που έκαμνε το Μακάριο να είναι "μάλλον ικανοποιημένος" όπως είπε ήταν το γεγονός ότι η προσφυγή της Κύπρου, για την οποίαν αγωνιζόταν οι Κύπριοι δεν εξαρτάτο αποκλειστικά πλέον από την ελληνική Κυβέρνηση, αλλά από τους ίδιους τους Κυπρίους γιατί με την απόφαση της **16** Δεκεμβρίου **1952** η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ καλούσε τα κράτη-μέλη να ενισχύσουν την εφαρμογή της αρχής της αυτοδιάθεσης για όλους τους λαούς και για όλα τα έθνη σύμφωνα με τη θέληση τους που θα εκφραζόταν με δημοψήφισμα ή με άλλο δημοκρατικό τρόπο.

Παράλληλα με τις ενέργειες του είπε στην Ελληνική Κυβέρνηση ότι "οι κύπριοι θα ενεργήσουν και ανεξαρτήτως αυτής, εφόσον ήδη έχουν κανονικόν δικαίωμα προσφυγής απ' ευθείας εις τον ΟΗΕ, να υποβάλουν δηλαδή αίτησιν ζητούντες την διενέργειαν δημοψηφίσματος, υπό τη αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών.

Αυτό θα το πράξωμεν οπωσδήποτε κατά την προσεχή γενικήν συνέλευσιν του ΟΗΕ, εκτός αν μέχρι

τότε θελήσει η Αγγλία να δώσει φιλικήν λύσιν εις το ζήτημα".

Πριν συναντηθεί με τον πρωθυπουργό Αλέξανδρο Παπάγο, ο Μακάριος ζήτησε ακρόαση από τη Βασίλισσα Φρειδερίκη μια και ο βασιλέας Παύλος απουσίαζε στο Λονδίνο, και στρώθηκε στη δουλειά κι άρχισε επαφές με τις κυπριακές οργανώσεις τόσο των φοιτητών, όσο και των άλλων και ιδιαίτερα με την Πανελλήνια Επιτροπή Ενωσης Κύπρου.

Η συνάντηση με τον Παπάγο έγινε το μεσημέρι της 3ης Μαρτίου στο γραφείο του Έλληνα Πρωθυπουργού. Ο Παπάγος όπως διπιστώθηκε αργότερα από το ανακοινωθέν που εκδόθηκε, απέφυγε να δεσμευθεί για την ίδια την προσφυγή και τον χρόνο κατάθεσής της.

Κατά τον Αγγελο Βλάχο (Δέκα Χρόνια Κυπριακού σελ. 60) ο Παπάγος δήλωσε στο Μακάριο που τον επισκέφθηκε ότι προτού η Ελλάς αποφασίσει να προσφύγει στα Ηνωμένα Έθνη έπρεπε να εξαντλήσει όλα τα άλλα δυνατά μέσα.

Σκέψη και απόφαση του Παπάγου ήταν κατά τον Αγγελο Βλάχο να ζητήσει από την Αγγλία επίσημα να δεχθεί λύση κλιμακωτή (αυτοκυβέρνηση- ένωση) με αγγλικές βάσεις τόσο στην Κύπρο όσο και στην Ελλάδα.

Ο Μακάριος δεν πρέπει να ικανοποιήθηκε και από όσα άκουσε από τον Παπάγο, αλλά δεν ανησύχησε ιδιαίτερα. Γνώριζε ότι μπορούσε να προσφύγει και μόνος του πλέον στον ΟΗΕ κι' αυτό ίσως να ανάγκαζε τον Παπάγο να τον ακολουθήσει αργά ή γρήγορα.

Μια άλλη ελπίδα για τον Κυπριακό λαό ήταν μια νέα άρνηση της Αγγλίας προς τη νέα Ελληνική Κυβέρνηση, πράγμα που ίσως να την έκανε να πεισμώνσει ακόμα περισσότερο και θα την ανάγκαζε να έπαιρνε πιο θερμή στάση έναντι του αιτήματος των Κυπρίων για ένωση. Εμελλε όμως πολλά να γίνουν μέχρι τότε.

Το ανακοινωθέν που εκδόθηκε μετά τη συνάντηση Μακαρίου- Παπάγου ήταν λακωνικό, αλλά σαφές για τη στάση του Έλληνα πρωθυπουργού:

"Ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος και Εθνάρχης

Κύπρου κ. Μακάριος επεσκέφθη την μεσημβρίαν τον πρωθυπουργόν Στρατάρχη κ. Αλεξ. Παπάγον, τον οποίον ενημέρωσεν επί των ενεργειών του εις Αμερικήν και Αγγλίαν σχετικώς με το ζήτημα της εθνικής αποκαταστάσεως της Κύπρου.

Ο πρωθυπουργός εδήλωσεν εις τον Μακαριώτατον ότι και η Ελληνική Κυβέρνησις θα πράξη το εθνικόν της καθήκον έναντι της Κύπρου, δεν πρέπει δε να αμφιβάλλη περί τούτου ο Κυπριακός λαός, αλλά να έχη εμπιστοσύνην εις την Κυβέρνησιν. Το Κυπριακόν δεν είναι μόνον ζήτημα της Κύπρου, αλλά και του πανελληνίου".

Στις 4 Μαρτίου 1953 ο Παπάγος πήρε μια γεύση από τη δύναμη του Μακαρίου και των Κυπρίων στην Ελλάδα ιδιαίτερα. Φοιτητές μετέσχαν σε ένα πραγματικά ογκώδες συλλαλητήριο που οργάνωσε η Πανσπουδαστιτική ένωση κυπρίων Αθηνών. Οι φοιτητές συγκρούστηκαν άγρια με την αστυνομία και μόνο η παρουσία του Μακαρίου τους έπεισε να σταματήσουν τις συγκρούσεις από τις οποίες προκλήθηκαν τεράστιες ζημιές στην καρδιά των Αθηνών.

Οι φοιτητές είχαν κληθεί σε συλλαλητήριο υπέρ της ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα και σε προκήρυξη τους καλούσαν όλους σε συναγερμό με έκδηλους όμως τους υπαινιγμούς εναντίον του Παπάγου,

Μια προκήρυξη ανέφερε:

"Ελληνικέ λαέ,

η σκλαβιά της Κύπρου αποτελεί παραγνώρισιν των θυσιών σου και εμπαιγμόν των αρχών διά τας οποίας επολέμησες, διαδήλωσε την απόφασιν σου να αγωνισθής διά την αυτοδιάθεσιν των αδελφών σου.

Ζήτω η Ένωσις"

Μια δεύτερη προκήρυξη ανέφερε:

"Ελληνικέ Λαέ,

δεν είναι ανεκτόν να αγωνιζώμεθα διά την ελευθερίαν όλων των λαών και να υπάρχουν Ελληνες δούλοι,

Ζήτω η Ένωσις".

Σε μίαν τρίτη αναφερόταν:

"Η σπουδάζουσα νεολαία της Ελλάδος ορκίζεται εις το όνομα των υπέρ της ελευθερίας θυμάτων της ότι δεν θα πάψη να αγγωνίζεται μέχρις ότου η Κύπρος καταστεί ελεύθερο τμήμα του ελληνικού λαού".

Κατά τη συγκέντρωση των φοιτητών που έγινε στο προαύλιο του Πανεπιστημίου Αθηνών διαβάστηκε και χαιρετισμός του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, στον οποίο διαδηλώνεται η απόφαση του Κυπριακού λαού να προσφύγει στον ΟΗΕ:

"Εγκάρδιον χαιρετισμόν απευθύνω προς την φοιτητικήν νεολαίαν, η οποία διά μίαν ακόμη φοράν διαδηλοί σήμερον την ολόψυχον συμπαράστασιν της ελληνικωτάτης Κύπρου.

Συγκίνησις πολλή κατέχει την ψυχήν μου, διότι μόλις έφθασα εις το εθνικόν μας κέντρον, επιστρέφων εκ της εις το Δυτικόν ημισφαίριον σταυροφορίας, οργανώσατε Παμφοιτητικήν συγκέντρωσιν διά να ακουσθή και πάλιν η φωνή σας, φωνή της Ελλάδος διεδηλούσης τα απαράγραπτα εθνικά δίκαια της, αισθάνομαι τον ζωηρόν παλμόν της ψυχής σας, όστις σας ωθεί όπως συνεχίσετε την ιεράν παράδοσιν των ανωτάτων σχολών της πατρίδος μας, αι οποίαι επρωτοστάτησαν πάντοτε εις τους απολυτρωτικούς αγώνας της φυλής μας.

Αντιλαμβάνομαι την πικρίαν σας διά την συνεχιζομένην υπό της Αγγλίας αδικίαν εις βάρος ολοκλήρου του ελληνισμού. Αρνούνται οι Αγγλοι εις τον ιστορικόν και πολιτισμένον λαόν της Κύπρου το δικαίωμα να ζήση ελεύθερος, ενώ χθες ανεγνώρισαν το δικαίωμα τούτο εις τους σουδανούς και προηγουμένως εις άλλους λαούς πολύ ολίγον γνωστούς εις την ιστορίαν του πολιτισμού της ανθρωπότητας.

Είναι δικαιολογημένη η αγωνία σας διά την παράτασιν της ανυποφόρου αυτής καταστάσεως, αλλά μαζί με τον εγκάρδιον χαιρετισμόν και τας διαπύρους ευχάς μου σας κομίζω ελπιδοφόρον άγγελμα ότι υποφώσκει και της εθνικής αναστάσεως της Κύπρου η Μεγάλη ημέρα. Ηδη ως γνωρίζεται τα Ηνωμένα Έθνη δι' αποφάσεως της Γενικής Συνελεύσεως της 16ης Δεκεμβρίου 1962 συνιστούν εις τα κράτη μέλη των την

εφαρμογήν της αρχής της αυτοδιαθέσεως των λαών και διενέργειαν δημοψηφίσματος προς διαπίστωσιν της θελήσεως των.

Είμεθα αποφασισμένοι να κάμωμεν αμέσως χρήσιν των δικαιωμάτων μας τούτων, ώστε να δύναται η κατά το φθινόπωρον συνεχόμενη προσεχής Γεν. Συνέλευσις των Ηνωμένων Εθνών να ασχοληθή με το ζήτημά μας, αν έως τότε οι Αγγλοι δεν θελήσουν να λύσουν τούτο διά συνεννοήσεως με την Κυβέρνησιν της μητρός πατρίδος, η οποία ως θέλομεν να πιστεύωμεν, θα επιδιώξη τοιαύτας συνεννοήσεις.

Πάντως δίδω εις σας και τον ελληνικόν λαόν την υπόσχεσιν ότι ο,τιδήποτε και αν συμβή, οι κύπριοι θα συνεχίσωμεν εντονώτερον και αποφασιστικώτερον τον ενωτικόν μας αγώνα, αποφασισμένοι να φθάσωμεν οπωσδήποτε εις το τέρμα της δουλείας μας, βεβαιοί ότι θα έχωμεν της ελληνικής νεολαίας και γενικώς του πανελληνίου την αμέριστον συμπαράστασιν".

Οι φοιτητές ενέκριναν ψήφισμα με το οποίο καλούσαν τον πρωθυπουργο Αλέξανδρο Παπάγο να εγκαταλείψει τους δισταγμούς και να προχωρήσει θαρραλέα προς τον δρόμο του ΟΗΕ:

"Σήμερα, 4ην Μαρτίου 1953 και ώραν 11ην π.μ. πάντες οι φοιτηταί και σπουδασταί των ανωτάτων Ιδρυμάτων της πρωτεύουσας, συγκεντρωθέντες εν τω προαυλίω του πανεπιστημίου Αθηνών, ίνα διατρανώσουν τον διακαή πόθον αυ των διά την ταχύτεραν πραγματοποίησιν της ενώσεως της Κύπου μετὰ της μητρός Ελλάδος ακούσαντες τους λόγους των εκπροσώπων αυτών

ψηφίζουν:

1. Αποστέλλουν θερμόν και εγκάρδιον αγωνιστικόν χαιρετισμόν προς τους σκλάβους αδελφούς κυπρίους και υπόσχονται να συνεχίσουν τον αγώνα των μέχρις ότου η Κύπρος αποτελέση ελεύθερον τμήμα της ελληνικής επικρατείας.

2. Διαμαρτύρονται εντόνως διότι, παρά πάσαν αρχήν του δικαίου και της εθνικής εξακολουθεί η υπό της Μεγάλης Βρετανίας κατακράτησις της Ελληνικωτάτης Μεγαλονήσου.

3. Εκφράζοντες την χαράν των διά την ασπελευθέρωσιν των εγχρώμων λαών, διαδηλούν ότι δεν είναι πλέον ανεκτή η συνέχισις της καταδυναστεύσεως του ελληνικού Κυπριακού λαού.

4. Απευθύνουν έκκλησιν προς τους σπουδαστάς ολοκλήρου του ελευθέρου κόσμου και ζητούν όπως ούτοι ταχθούν συμπαραστάται των εις τον ιερόν αγώνα της ενώσεως.

5. Απαιτούν από την Κυβέρνησιν του στρατάρχου Παπάγου όπως παραμερίζουσα τους δισταγμούς, προωθήση την επίλυσιν του ενωτικού ζητήματος διά των Ηνωμένων Εθνών.

6. Αναθέτουν εις την πανσπουδαστικήν επιτροπήν Κυπριακού αγώνος, όπως επιδώση το παρόν εις την Ελληνικήν Κυβέρνησιν, την αγγλικήν Πρεσβείαν, την Πρεσβείαν των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, την ενταύθα εκπροσώπησιν των Ηνωμένων Εθνών και τους φοιτητάς του ελευθέρου κόσμου".

Η Αστυνομία είχε δώσει άδεια στους φοιτητές μόνο για την εκδήλωση στο προαύλιο του Πανεπιστημίου. Όταν όμως αυτοί ξεχύθηκαν στους δρόμους και με πανό, φωτογραφίες, ελληνικές σημαίες άρχισαν να κατευθύνονται προς το ξενοδοχείο Μεγάλη Βρετανία, όπου διέμενε ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος, η αστυνομία επενέβη για να τους διαλύσει. Ακολούθησαν άγριες συγκρούσεις με δεκάδες τραυματίες και συλλήψεις.

Ο Μακάριος μόλις πληροφορήθηκε για τις συγκρούσεις μπήκε στο αυτοκίνητο του και από ένα πλαγινόδρομο πλησίασε τους διαδηλωτές.

Η παρουσία του βοήθησε να κατευνάσουν οι συγκρούσεις και οι φοιτητές διαλύθηκαν μόνο έπειτα από δική του προτροπή.

Ο Μακάριος παρέτεινε την παραμονή του στην Αθήνα και είχε επαφές τόσο με τους πολιτικούς αρχηγούς της αντιπολίτευσης όσο και της συμπολίτευσης και τους Κυπρίους αντιπροσώπους.

Ετσι συναντήθηκε με τον υπουργό Συντονισμού Σπύρο Μαρκεζίνη, τον αρχηγό των Φιλελευθέρων

Σοφοκλή Βενιζέλο, τον Πρόεδρο της Βουλής Ι. Μακρόπουλο, τον υπουργό Εξωτερικών Στέφανο Στεφανόπουλο και τους αρχηγούς της ΕΠΕΚ Νικόλαο Πλαστήρα, του Λαϊκού Κόμματος Τσαλαρη, του Δημοκρατικού Σοσιαλιστικού Κόμματος Γεώργιο Παπανδρέου και άλλους.

Στις 12 Μαρτίου ο Μακάριος επικοινωνήσε με τον ελληνικό λαό μέσω του Ελληνικού Ιδρύματος Ραδιοφωνίας τον οποίον ευχαρίστησε για τη συμπαράσταση και βοήθεια που πρόσφερε και υποσχέθηκε συνέχιση του αγώνα των Κυπρίων, Το μήνυμα ήτο υπό μορφή δήλωσης:

" Ο ηγέτης ενός εθνικού αγώνος, όπως κάθε αγωνιστής, δεν πρέπει να μένη ικανοποιημένος. Και ημείς θα μείνωμεν ικανοποιημένοι μόνον όταν επιτύχωμεν την Ενωσιν της νήσου μας με τη μητέρα Πατρίδα. Δύναμαι όμως να είπω ότι η μέχρι σήμερα εξέλιξις του Κυπριακού, με καθιστά διαρκώς και περισσότερο αισιόδοξον ότι πλησιάζομεν προς το τέρμα.

Γενικώς η επαφή μου με τα Ηνωμένα Έθνη και το αντιαποικιακόν πνεύμα το οποίον διέπει αυτά, με έπεισαν ότι αποικιακά καθεστώτα, ως το της Κύπρου, συντόμως θα ανήκουν εις την Ιστορίαν.

Ειδικώτερον δια το Κυπριακόν, η επαφή μου με τον μεγάλον φιλελεύθερον λαόν των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής ουδεμίαν μου αφήνει αμφιβολίαν ότι εις την κατάλληλον στιγμήν να υποχωρήση οιοσδήποτε διπλωματικός δισταγμός προ της εντόνου περί αυτοδιαθέσεως των λαών κοινής γνώμης.

Ακόμη και εις την Αγγλίαν πιστεύω ότι πολλοί θα εγείρουν φωνήν υπέρ ικανοποιήσεως του δικαίου μας, όταν οι Έλληνες διακηρύξωμεν το δίκαιον μας κατά τρόπον που να φθάση εις τας μάζας του αγγλικού λαού. Περισσότερον δε από κάθε άλλο, τονώνει την αισιόδοξιαν μας η συμπαράστασις ολοκλήρου του ελληνικού Έθνους εις τον ενωτικό μας αγώνα. Διότι όλων των Ελλήνων την ψυχήν και την καρδίαν συνέχει το Κυπριακόν, η δε ελληνική Κυβέρνησις θα πράξη το

έναντι της Κύπρου εθνικόν της καθήκον, ως ετόνισεν ο
Πρωθυπουργός Στρατάρχης Παπάγος".